

MAŁGORZATA SKRZYPCZYŃSKA

Pruszczarek *Obolodiplosis robiniae* (Haldeman, 1847) – nowy szkodnik liści robinii białej *Robinia pseudoacacia* L. w Polsce

Gall midge *Obolodiplosis robiniae* (Haldeman, 1847) – the new pest of *Robinia pseudoacacia* L. leaves in Poland

ABSTRACT

Skrzypczyńska M. 2008. Pruszczarek *Obolodiplosis robiniae* (Haldeman, 1847) – nowy szkodnik liści robinii białej *Robinia pseudoacacia* L. w Polsce. Sylwan 10: 14-16

The paper presents results of the study concerning *Obolodiplosis robiniae* (Haldeman) (Diptera: Cecidomyiidae) that larvae cause galls on leaflets of *Robinia pseudoacacia* L.

KEY WORDS

Plant galls, *Obolodiplosis robiniae*, *Robinia pseudoacacia*

ADDRESSES

Małgorzata Skrzypczyńska – Katedra Entomologii Leśnej; Uniwersytet Rolniczy; Al. 29 Listopada 46; 31-425 Kraków; e-mail: rlwaga@cyf-kr.edu.pl

Wstęp

W naszym kraju robinia biała (robinia akacja; grochodrzew) *Robinia pseudoacacia* L. jest pospolitym, często uprawianym, a także dziedziczącym gatunkiem drzewa. Jak wiadomo, jest to gatunek introdukowany z Ameryki Północnej. W ojczyźnie robinii 160 lat temu opisano charakterystyczne wyrośla (*cecidia*) na liściach. Zaatakowane liście robinii mają nabrzmiałe i zagięte ku dołowi brzegi (fot.). Wewnątrz zagięcia znajdują się białe larwy o długości około 4 mm. Sprawcą wyrosła jest pruszczarek *Obolodiplosis robiniae* (Haldeman, 1847) (Diptera: Cecidomyiidae) [Drooz 1985]. W USA obecnie gatunek ten jest rozsiadły od stanów Maine do Maryland [Gagné 1989]. Pruszczarek okazał się gatunkiem inwazyjnym – w ciągu kilku ostatnich lat szybko rozprzestrzenił się w Europie. Dotychczas wykazano go na wielu stanowiskach w Czechach, Niemczech, Austrii, Francji, Holandii, Serbii, Szwajcarii i Wielkiej Brytanii oraz na Słowacji, Ukrainie i Węgrzech [Skuhřavá i in. 2007; Skuhřavá i in. w druku].

W Polsce po raz pierwszy *O. robiniae* został stwierdzony na stanowisku w Krakowie we wrześniu 2007 roku [Skrzypczyńska 2007]. Wyrośla występowały sporadycznie na robiniach tworzących zieleń miejską. Rok później gatunek ten wyraźnie rozprzestrzenił się. Stwierdzono go na kilku stanowiskach w obrębie zieleni aglomeracji miejskiej Krakowa, w zadrzewieniach parkowych, a także w Krzeszowicach koło Krakowa (informacja ustna). Dlatego podjęto wstępne badania, których celem było określenie nasilenia występowania *O. robiniae*.

Metodyka badań

Materiałem do badań były próby liści robinii białej *Robinia pseudoacacia* L. pobrane w Krakowie w okresie od 12 czerwca do 7 lipca 2008 roku. Sto liści z wyrosłami spowodowanymi przez pruszczarkę *O. robiniae* uzyskano z drzew rosnących w zadrzewieniach i parkach miasta. Zebrany

Fot.

Fragment liścia robinii białej *Robinia pseudoacacia* L. z wyrosłami powodowanymi przez przyszczarkę *Obolodiplosis robiniae* (Haldeman) (Fot. T. Kowalski)
Part of *Robinia pseudoacacia* L. leaf with galls caused by *Obolodiplosis robiniae* (Haldeman) (Photo T. Kowalski)

materiał przeanalizowano w laboratorium. Na poszczególnych liściach ustalono liczbę listków z wyrosłami, a następnie liczono wyrosła na listkach. Wyrosła oznaczano korzystając z opracowania Gagné [1989] oraz Skuhravá i in. [2007]. Należy zaznaczyć, że znajdowane larwy przyszczarka zabezpieczano do dalszych badań w probówkach z alkoholem etylowym 75%.

Wyniki

100 liści robinii białej złożonych było ze 1710 listków. Obecność wyrosli *O. robiniae* stwierdzono na 404 listkach, co stanowi 20,6% ogółu analizowanych listków (tab.). Na listkach stwierdzono 535 wyrosli, przy czym najczęściej występowały one pojedynczo, rzadziej po dwa okazy. Zaledwie w kilku przypadkach znajdowano trzy wyrosła na listku. Procent listków z wyrosłami na liściach wahał się od 9,8 do 36,2. Średnia liczba wyrosli przypadająca na analizowany liść wynosiła od 1,7 do 6,6, natomiast średnia liczba wyrosli przypadających na listek była zbliżona do siebie – od 1,0 do 1,4 (tab.).

Wnioski

- ✦ Rozprzestrzenianie się przyszczarka *Obolodiplosis robiniae* wykazuje tendencję zwiększającą się.
- ✦ Nasilenie występowania tego przyszczarka wzrasta.
- ✦ Należałoby kontynuować badania dotyczące przypuszczalnej ekspansji wymienionego gatunku w naszym kraju.

Tabela.

Analizy liści *Robinia pseudoacacia* L. z wyrosłami *Obolodiplosis robiniae* (Haldeman) zebranych na terenie zieleni miejskiej Krakowa w 2008 roku

Analyses of *Robinia pseudoacacia* L. leaves with galls of *Obolodiplosis robiniae* (Haldeman) collected in urban green area of Kraków in 2008

Nr próby	liści	Liczba listków			wyrosli na listkach	Średnia liczba wyrosli	
		na liściach	z wyrosłami egz.	%		na liść	na listek
1.	3	51	5	9,8	5	1,7	1,0
2.	16	268	39	14,5	51	3,2	1,3
3.	18	232	84	36,2	119	6,6	1,4
4.	15	260	44	16,9	54	3,6	1,2
5.	48	899	232	25,8	306	6,4	1,3
Razem	100	1710	404	20,6	535	4,3	1,2

Podziękowania

Pragnę bardzo serdecznie podziękować Pani dr Marceli Skuhrová CSc. za sprawdzenie mojego oznaczenia wyrosli oraz Panu prof. dr. hab. Tadeuszowi Kowalskiemu za wykonanie fotografii.

Literatura

- Drooz A. T. [red.] 1985. Insects of Eastern Forests. Miscellaneous Publication No 1426. U.S. Department of Agriculture Forest Service, Washington, D.C.
- Gagné R. J. 1989. The Plant-Feeding Gall Midges of North America. Comstock Publishing Associates, Cornell University Press, Ithaca and London.
- Skrzypczyńska M. 2007. Muchówki przyszczarkowate (*Diptera: Cecidomyiidae*) na wybranych stanowiskach w południowej Polsce. *Dipteron* 23.
- Skuhrová M., Skuhrový V., Csúka G. 2007. The spread of the invasive North American gall midge *Obolodiplosis robiniae* in Europe. *Cecidology* 22.
- Skuhrová M., Skuhrový V., Skrzypczyńska M., Szadziewski R. Gall midges (*Cecidomyiidae, Diptera*) of Poland – a zoogeographical analysis. [w druku].

SUMMARY

Gall midge *Obolodiplosis robiniae* (Haldeman, 1847) – the new pest of *Robinia pseudoacacia* L. leaves in Poland

The study on *Obolodiplosis robiniae* (Haldeman) (*Diptera: Cecidomyiidae*) causing galls (*cecidia*) on *Robinia pseudoacacia* L. leaves was carried out in Kraków in 2008. It appeared that this Nearctic insect species quickly spread in urban green of Kraków. The margin of attacked leaflets in swollen and rolled downward (Photo).

Five samples of leaves (100 in total) with galls were analysed in the laboratory to estimate the intensity of their infestation by gall midge. The analysis showed that *O. robiniae* destroyed 20.6% of all 1710 examined leaflets and caused 535 galls (Table).